

Zala 1910.01.20. 1-2. oldal, alul

A kanizsai takács-céh ládája.

Írta: Halis István.

II.

Vastag bizony. Rögtön észre lehet venni, hogy a ládának kettős feneke van. Valószínűleg az artikulusok vannak elhelyezve a rejtekben.

Különben meglehet, hogy semmi sincs bent, mert látni lehet, hogy a rejteket már többször fölfeszítették.

Ámbár az is lehet, hogy ezek feszítési nyomok még abból az időből valók, mikor az új céh-mester őrizete alá került a láda s ez mindig megnézte, hogy benne vannak-e az artikulusok?

A ládában vannak régi könyvek, melyek nem mások, mint a céhnek protokolumai. Aztán van egy füzet szövetminta. Kézi rajz. E minták után készítették a gyönyörű *damasz* abroszokat és törülközőket. És valószínűleg e minták után kellett megcsinálni a mestermunkát.

Igazán kár, hogy előbb nem fedezték föl ezeket a mintákat. Mert *Malonyai* Dezső okvetlenül berajzolhatta volna „A Magyar nép művészeté”-hez, amikor két év előtt Kanizsán járt adatokat gyűjteni.

Az irományok egy részét már megették az egerek.

A foszladozó régi dolgokat azonnal szemügyre vettük, s nagy gyönyörűség közben még azt is elfelejtettem, hogy a tanácsülés előtt a polgármesterhez kellett volna mennem egy ügyben.

Hogy pedig a gyönyörűségből másnak is juttassak, meginvitáltam Nagy Samut a „Zala” felelős szerkesztőjét, hogy tekintse meg a – kincset.

Nem jött el. Nyilván jobban érdeklik a fiatalabb dolgok.

Hogy azonban a publikum mégis tudomást szerezzen arról, mi van a ládában, tehát csak úgy sebtiben írok róla valamit.

Ezek a céhbeli följegyzések lényegteleneknek látszanak, de azért sokra nézve útmutatást adnak a történetírónak. Mert még az is érdekes, hogy a kocsonyának, spanyolviasznak, sunkának, szalonnának mi volt az ára a régi időben.

Bár az artikulusokat nem találták meg, de azért máris meg lehet állapítani, hogy a céh nemcsak Kanizsa városára terjedt ki, hanem Galambok, Bakónak, Gelse, Túrje, Garabonc, Csapi stb. községekre is, s alighanem egész Szalavármegyére.

A céhbe állónak esküt kellett letenni. Az eskü teljes szövegében megvan az 1805. évi protoculum első lapján. Így szól:

Hitt Le Tétely

Én N. N. Esküszöm a Minden Ható élő Istenre, ki Atya és Fió és Sz. lélek Isten és a Boldogságos Szűz Mária és Istennek minden Szentaire, hogy én ezen Bötsületes Takács Céhbeli Mester Emberekkel Eő fölségétől adatott Artikulusunk mellyet, s azoknak szükségesebb punktumjait, megtartom, Félre tévén minden nemő Atyafiságot szeretetet, Félelmet, ígéletet, gyűlölséget, az igazsá-

got hamisságnak, az hamisságot igazságnak nem mondom, mindenkben a jobb bötsületes Czéhbeli Mester Társaimmal igazán élni és halni kívánok tehetségem szerént, Isten engem úgy segéllyen, és Istennek minden Szentei, és Istennek Szent Evangeliuma. Ammen.

Legrégibb feljegyzésekből néhány mutatvány:

1722. junius 1. Szárhegyi Takács Matias egy funt Viaszszal Tartozik.

1724. Die 8. Martii, Dolgozot az Betsületes Czébe Lipolczy Gergely Mester. Büntettet az Becsületes Czétül 3 Forintra azért, *hogy az gazdagot megverte.*

Anno 1738. Die 30. Decembris *Finiáltatott* és Véghez vitetett a Takács Ferencz mám és Czimester Horvát András uram között való *együiveszés* és az Külső Mester Uraimék és Esküt Uraimék aztot Találták, hogy-ha ennek utánna az Böcsületes Czéhünkben akár Melyik Mester Embertül *együiveszés* Lészen, büntetése f. 12. – az Czémester Uram Duplummal id est f. 24. (Ebben a végzésben nagy bölcsesség van. A céhmester köteles *tisztességesebben viselkedni*, mint más közönséges tag. S ha mégis megfélekedzik magáról, hát dupla büntetést kell fizetnie.)

A vándorlás kötelező volt, mert másképp nem vették fel mesternek a céhbe. Csakhogy ezen is segített az ősi *magyar medikamentum*: a protekció meg a pénz.

Meg lehetett *váltani* a vándorlást. Aztán ha valaki nem tudta jól megcsinálni a remekmunkáját, hát azt is meg lehetett reperálni: csak jó *szószóló* kellett, meg pénz.

Fele taksát fizettek a céh tagoknak fiai. Sőt az az idegen legény is fél taksát fizetett, amikor mesternek felvették, aki a céhben levő tagok egyikének leányát vette feleségül.

Érdekesebb feljegyzések ebben e nemben.

1788. március 24-én *Móger Mihály* Alkudott az Bötsületes Czéhünkben Artikulusunk szerént mind a Mester Ember leányát el vévén Fél Czéhre úgy mind 15 fortot fizetett.

1799. január 20-án *Béri Jóseff* Alkudott az Bötsületes Czéhünkben Artikulusunk szerént 30 forint Summa pénzben, az *vándorlása helet* 12 fo. az remekben levő *hibákért* 7 fo.

1780. febr. 1. én *Samu János* fizetett az vándorlása helett 12 fo. az *remek helett hogy nem csinyált* 10 fo.

Ugyanennek a fia *Iffju Samu János* Kis Kanizsai 1819. január 3. án Érdemes Czéhünk előtt kegyelmet nyert az Bé vétele iránt, ámbár sem valóságos *Inasi idejét* úgy nem különben az Legényi idejét igazán Ki nem töltötte. Füzeteit 52 f.

De ez az ifjú Samu János nem becsülte meg magát.

1819. május 20-án ez van beírva:

Kis Kanizsai if. Samu János, Édes Attyának sok esedezése által az Bötsületes Czéhbe bé vétetődött, nem tekintvén az eő Előbbi Gonosz sok izbéli tsetekedeteit, vatamind Diáksági viseleteiben, mégis Mester Ember létiben az Pandurok által meg fogattatódott, aZ Homok Komáromi Butsu alkalmatosságá-

val az Pintzéhez egy bizonyos Szent Györgyi k...t vezetett és az Pintze héljára föl is helyeztette, a kivel bizonyos rossz szándékát el is követte, ezért, s később ki világosodott más gonoszságért az Betsületes Czéhből *kitörültetett*.

1805. aug. 20-án *Nájmáer Ferencz* fizetett az *Mester esztendő ki nem töltés-éjért* 4 f.

1809. november 20-án *Téter Mihály* (akinek a neve a céh-korsóba van bevés-ve), fizetett Czéhre 30 f. az Mester Ebédért 25 f az Aprólékosokért 2 f. 24 kr. Az Remekben levő hibákért 4 f. Summa 61 f. 24 kr.

1818. dec. 20-án *Knáusz János* fizetett 78 f. 30 krajcárt, de ellenben, *ha az Ur Isten oly szerentsét adna néki*, hogy Mester Ember gyermekét találná elvenni, az Bé fizetett summából vissza adattatik néki 30 forint.

1824. január 8-án *Kósek János* folyamodott, hogy *minthogy Ü katonáskodott 16 esztendőig*, hogy az Érdemes Czéh engedné el neki Szolgálatot, – egy aka-rattal elengedettett neki.

1830. szeptember 3-án *Pörsölj István* megbüntetődött *tisztátalanságért* 12 fo-rintra.

Legtöbbet fizetett a céh pénztárába a Kiskanizsai születésű *Szilajka László* 1830. március 18-án. Minthogy részletesen fel van sorolva a járandóság, tehát én is közlöm. Fizetett:

1. Táksza pénz 30 f.
  2. Merenda pénz 20 f.
  3. Duplér pénz 24 f.
  4. Zászló pénz 5 f.
  5. Mester Esztendőért 12 f.
  6. Remekben levő hibáért 7 f.
  7. Aprólékosért 1 f. 24 kr.
  8. Fötskendezőre 2 f. 30 kr.
  9. Tábla járásért 2 f. 30 kr.
  10. Remekjét elvitte 1 f.
- in Summa 105 f. 24 kr.

(Folyt. köv.)